

Nowe stanowisko *Cuscuta campestris* (Cuscutaceae) i *Picris echioides* (Asteraceae) na Pojezierzu Zachodniosuwalskim (NE Polska)

Cuscuta campestris Yunck. (kianianka polna) i *Picris echioides* L. (goryczel żmijowcowy) należą do antropofitów zdomowionych we florze polskiej (MIREK i in. 2002). *Cuscuta campestris* to jednoroczna, obligatoryjnie pasożytnicza roślina, występująca przede wszystkim na polach uprawnych, gdzie pasożytuje głównie na przedstawicielach rodziny bobowatych (*Fabaceae*). Pochodzi z Ameryki Północnej, z południowo-wschodniej części kontynentu. Do Polski została zawleczona w XX w. (ZAJĄC i in. 1998) i ma status epekofita (KORNAŚ 1977). Jest rośliną trującą i uznawaną za uciążliwy chwast. *Picris echioides* to samożywna, jednoroczna lub dwuletnia roślina, preferująca słoneczne siedliska takie, jak: przydroża, obrzeża pól uprawnych, łąki, pastwiska, na glebach wilgotnych i bogatych w wapń. Pochodzi z południowej Europy i północnej Afryki. Do Polski przybył w połowie XIX w. (ZAJĄC i in. 1998) i ma status agriofita (KORNAŚ 1977). Stanowiska tego gatunku w Polsce znane są przede wszystkim z zachodniej części kraju, głównie znad Odry (ZAJĄC & ZAJĄC 2001). Roślina ta ma jadalne, ale niezbyt smaczne liście (ŁUCZAJ 2004).

Nowe stanowisko *Cuscuta campestris* i *Picris echioides* zostało znalezione 27 września 2008 r. na Pojezierzu Zachodniosuwalskim. Stanowisko zlokalizowane jest we wsi Plewki, około 100 m na W od szosy z Mieruniszek do Plewek, przy kanale melioracyjnym (zwanym Garbasem), w gminie Olecko, w województwie warmińsko-mazurskim (zachodnia część Pojezierza Zachodniosuwalskiego). Według sieci kartogramu ATPOL mieści się w kwadracie o boku 2,5 km, FB 0621.

Siedliskiem dla opisywanych antropofitów był fragment kilkuhektarowego pola uprawnego z mieszkanką roślin pastwiskowych, na glebie gliniastej. W skład tej mieszanki pastwiskowej wchodziły: *Trifolium pratense*, *T. resupinatum*, *Medicago sativa*, *Lolium multiflorum* oraz *L. perenne*. Roślinom uprawnym towarzyszyły takie gatunki chwastów, jak: *Cichorium intybus*, *Cirsium arvense*, *Galium aparine*, *Mentha arvensis*, *Oxalis fontana*, *Plantago intermedia*, *Potentilla anserina*, *Stachys palustris*, *Tussilago farfara*, *Veronica arvensis*, *Vicia hirsuta*, *Viola arvensis* i inne.

Na badanym stanowisku znalezione cztery dość gęste skupienia pędów *Cuscuta campestris* o powierzchni około 1 m² każde oraz około 30 okazów *Picris echioides*, w nieznanym rozproszeniu względem siebie. Kianianka polna pasożytowała na *Trifolium pratense* (roślinie uprawnej) oraz na *Cirsium arvense* (chwaście mieszanki pastwiskowej). Zarówno *Cuscuta campestris*, jak i *Picris echioides* charakteryzowały się dobrą kondycją pędów: rośliny były zdrowe, kwitnące i owocujące. Prawdopodobnie było to kolejne pokolenie tych gatunków na tym stanowisku w danym sezonie (cecha terofitów), ponieważ mieszanka została skoszona wczesnym latem (zaburzenie). Obydwa gatunki antropofitów najprawdopodobniej trafiły na pole uprawne jako zanieczyszczenie materiału siewnego (speirochoria), a sama mieszanka pastwiskowa pochodziła przypuszczalnie z zachodniej Polski. Interesujący jest fakt odnotowania na badanym stanowisku pojedynczego okazu *Trifolium incarnatum*. Możliwe, że gatunek ten znalazł się w składzie zakupionej mieszanki pastwiskowej również jako zanieczyszczenie materiału siewnego, a nie jeden z głównych jej komponentów. *Cuscuta campestris* i *Picris echioides* to kenofity dość

szybko rozprzestrzeniające się w Polsce, jednak liczba potwierdzonych stanowisk nie jest duża i wymaga badań. Propagacja upraw roślin paszowych dla potrzeb rolnictwa pomaga tym gatunkom w zasiedlaniu nowych obszarów.

Podziękowania. Autor serdecznie dziękuje Panu drowi Janowi J. Wójcickiemu za pomoc w oznaczeniu okazów *Cuscuta campestris*.

Summary. The new locality of *Cuscuta campestris* (Cuscutaceae) and *Picris echioides* (Asteraceae) in the Zachodniosuwalskie Lakeland (NE Poland). In 2008 a new locality of *Cuscuta campestris* and *Picris echioides* was found in the Plewki village in the Zachodniosuwalskie Lakeland (ATPOL square: FB 0621). Both species of anthropophytes are established in the Polish flora, as the kenophytes and they are spreading in Poland mostly in synanthropic habitats.

LITERATURA

KORNAŚ J. 1977. Analiza flor synantropijnych. – Wiad. Bot. **21**(2): 85–91.

ŁUCZAJ Ł. 2004. Dzikie rośliny jadalne Polski, przewodnik survivalowy. s. 268. Chemigrafia, Krosno.

MIREK Z., PIĘKOŚ-MIRKOWA H., ZAJĄC A. & ZAJĄC M. 2002. Flowering plants and pteridophytes of Poland – a checklist. – W: Z. MIREK (red.), Biodiversity of Poland **1**, s. 442. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.

ZAJĄC A., ZAJĄC M. & TOKARSKA-GUZIŁ B. 1998. Kenophytes in the flora of Poland: list, status and origin. – W: Synanthropization of plant cover in new Polish research. Phytocoenosis **10** (N. S.) Suppl. Cartogr. Geobot. **9**: 107–116.

ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. s. xii + 714. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

ARTUR PLISZKO, *Zakład Taksonomii i Fitogeografii, Instytut Botaniki, Uniwersytet Jagielloński, ul. Kopernika 27, PL-31-501 Kraków, Polska; e-mail: arturpliszko@wp.pl*

Przyjęto do druku: 17.02.2010 r.

Nowe stanowisko *Chenopodium aristatum* (Chenopodiaceae) na terenie kolejowym we wschodniej części Wzgórz Opoczyńskich

Chenopodium aristatum L. (komosa oścista) jest rzadkim i interesującym ze względu na zasięg gatunkiem synantropijnym w Polsce. Naturalne jego stanowiska skupione są we Wschodniej Europie oraz Środkowej Azji. W pozostałych rejonach ma pochodzenie synantropijne (AELLEN 1979).

W kraju do tej pory znany był z czterech stanowisk (ZAJĄC & ZAJĄC 2001). Najstarsze z nich, pochodzące ze Szczecina (HOLZFUSS 1941), nie zostało potwierdzone podczas kolejnych badań (ĆWIKLIŃSKI 1970). Pozostałe trzy odnotowano w gminie Chmielnik (GŁAZEK i in. 1982).